

Результати гендерного аналізу бюджетних програм Національної академії педагогічних наук України у 2025 – 2029 рр.

Огляд нормативно-правових актів та інших документів, які містять інформацію про гендерну рівність.

В Україні, як демократичній і правовій державі, людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю; права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави; держава відповідає перед людиною за свою діяльність; утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави (ст. 1, 3 Конституції України).

Відповідно до ст. 24 Конституції України «громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом. Не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками.

Рівність прав жінки і чоловіка забезпечується: наданням жінкам рівних з чоловіками можливостей у громадсько-політичній і культурній діяльності, у здобутті освіти і професійній підготовці, у праці та винагороді за неї; спеціальними заходами щодо охорони праці і здоров'я жінок, встановленням пенсійних пільг; створенням умов, які дають жінкам можливість поєднувати працю з материнством; правовим захистом, матеріальною і моральною підтримкою материнства і дитинства, включаючи надання оплачуваних відпусток та інших пільг вагітним жінкам і матерям».

Державна гендерна політика визначається у таких законодавчих та нормативно-правових актах:

- Конституція України;
- Закони України:
 - «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків»;
 - «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні»;
 - розпорядження Кабінету Міністрів України:
 - «Про схвалення Державної стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року та затвердження операційного плану з її реалізації на 2022-2024 роки» від 12 серпня 2022 р. № 752-р;
 - «Про схвалення Стратегії впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 року та затвердження операційного плану заходів на 2022-2024 роки з її реалізації» від 20 грудня 2022 р. № 1163-р;
 - «Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції комунікації у сфері гендерної рівності» від 27 січня 2023 р. № 79-р;
 - Національна доповідь «Цілі Сталого Розвитку: Україна» (2017 р.);
 - щорічна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про стан додержання та захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні у 2024 році.

У міжнародних актах:

- Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (1999 р.);
- Пекінська декларація (1995 р.);
- Цілі сталого розвитку ООН (2015 р.);
- Конференції та комюніке Болонського процесу;
- Восьма періодична доповідь України про виконання Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (2014 р.);
- Глобальний індекс гендерного розриву (The Global Gender Gap Index) та місце України в ньому (у динаміці за три роки).

Результати огляду нормативно-правових актів та інших документів, які містять інформацію про гендерну рівність у 2026 р., наведено у додатку 1.

Проведення гендерного аналізу бюджетних програм.

Політика у сфері підготовки наукових кадрів НАПН України реалізується в умовах зобов'язань держави щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у доступі до освіти, науки та академічної кар'єри.

У бюджетних запитах НАПН України на 2026 – 2028 роки, Плані діяльності НАПН України на 2026 – 2028 рр. та до паспортів бюджетних програм на 2026 р. за КПКВК 6551030 «Наукова і науково-технічна діяльність у сфері освіти, педагогіки і психології» та КПКВК 6551060 «Підготовка кадрів та підвищення кваліфікації керівних кадрів і спеціалістів у сфері освіти закладами вищої освіти» були включені показники з гендерних питань, зокрема:

- питома вага жінок, які завершили навчання в аспірантурі від загальної кількості випуску;
- питома вага жінок, які завершили навчання у докторантурі від загальної кількості випуску.

Ціллю бюджетних програм НАПН України, що враховують гендерний аспект є:

– КПКВК 6551030 «Наукова і науково-технічна діяльність у сфері освіти, педагогіки і психології» – всебічне наукове і методичне забезпечення галузі освіти, педагогіки та психології, підготовка висококваліфікованих наукових кадрів

– КПКВК 6551060 «Підготовка кадрів та підвищення кваліфікації керівних кадрів і спеціалістів у сфері освіти закладами вищої освіти» – задоволення потреб сфери освіти у кваліфікованих кадрах (бакалавр, магістр, доктор філософії, доктор наук) та зростання професійного рівня педагогічних, науково-педагогічних працівників, керівних кадрів (підвищення кваліфікації) освітньої сфери.

Виявлення гендерних особливостей. Здійснено аналіз гендерних співвідношень між показниками питомої ваги жінок, які завершили навчання в аспірантурі/докторантурі, від загальної кількості випуску у 2025 – 2029 рр. (Таблиця 1).

Простежується зменшення питомої ваги жінок, які завершили/завершать навчання в аспірантурі від загальної кількості випуску 2026 – 2028 рр. В інші

роки тенденція щодо збільшення питомої ваги жінок, які завершили/завершать навчання в *аспірантурі*, від загальної кількості випуску пов'язані з економічними умовами – низьким рівнем заробітної плати в науковій сфері. Гендерна дискримінація відсутня.

Таблиця 1

Показники питомої ваги жінок, які завершили навчання в аспірантурі/докторантурі від загальної кількості випуску у 2025 – 2029 рр.

Показник	Одиниці виміру	Період				
		2025 р. (звіт)	2026 р. (план)	2027 р. (очікувані)	2028 р. (очікувані)	2029 р. (очікувані)
КПКВК 6551030 «Наукова і науково-технічна діяльність у сфері освіти, педагогіки і психології»						
Питома вага жінок, які завершили навчання в <i>аспірантурі</i> , від загальної кількості випуску	відс.	65	38,88	38,53	31,57	53,84
Питома вага жінок, які завершили навчання у <i>докторантурі</i> , від загальної кількості випуску.	відс.	63,63	78,94	37,5	55,55	66,66
КПКВК 6551060 «Підготовка кадрів та підвищення кваліфікації керівних кадрів і спеціалістів у сфері освіти закладами вищої освіти»						
Питома вага жінок, які завершили навчання в <i>аспірантурі</i> , від загальної кількості випуску	відс.	77,77	37,5	11,32	28,57	60,0
Питома вага жінок, які завершили навчання у <i>докторантурі</i> , від загальної кількості випуску.	відс.	0	0	0	0	0

У докторантурі за КПКВК 6551030 «Наукова і науково-технічна діяльність у сфері освіти, педагогіки і психології» простежується зменшення питомої ваги жінок, які завершили/завершать навчання у *докторантурі* в 2027 – 2028 рр. За КПКВК 6551060 «Підготовка кадрів та підвищення кваліфікації керівних кадрів і спеціалістів у сфері освіти закладами вищої освіти» така тенденція спостерігається упродовж 2025 – 2029 рр. Збільшення випуску чоловіків пов'язані із політичними умовами (введення воєнного стану). Гендерна дискримінація відсутня.

НАПН України, як головний розпорядник коштів державного бюджету, в межах своїх повноважень при вирішенні питань бюджетного фінансування наукової та науково-технічної діяльності установ виходить з цілей максимально ефективного та раціонального використання бюджетних коштів, забезпечуючи при цьому додержання конституційних вимог щодо рівності прав та можливостей жінок і чоловіків, без запровадження вимог, обмежень чи привілеїв, які б могли свідчити про порушення або призвести до порушення принципів гендерної рівності.

НАПН України планомірно забезпечує реалізацію державної політики з питань гендерної рівності, здійснюючи заходи Плану НАПН України щодо виконання операційного плану заходів на 2025 – 2027 рр. з реалізації Стратегії впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 р., затвердженого постановою Президії НАПН України від 28 квітня 2025 р. № 1-2/5-100.

Постановою Президії НАПН України від 20 лютого 2025 р. № 1-2/2-33 затверджено звіт «Про виконання у 2024 р. Плану заходів НАПН України щодо виконання операційного плану заходів на 2022-2024 рр. з реалізації Стратегії впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 р.», який надіслано до МОН України (лист НАПН України від 13 березня 2025 р. № 2-6/56).

Щодо інформаційної та науково-методичної підтримки впровадження принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у сфері освіти, забезпечення взаємодії наукових установ, закладів освіти; створення системи наукової комунікації та кооперації.

1. В Інституті соціальної та політичної психології НАПН України затверджено Положення про розроблення і реалізацію політики гендерної рівності (рішення вченої ради від 23 червня 2025 р., протокол № 07/25, <https://surl.li/aprcx1>).

2. Вченими Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України розроблено розділ 5 «Гендерна компетентність викладача вищої школи як результат навчання в умовах неформальної освіти» та включено його до практичного порадилика «Організаційно-інформаційний супровід професійного та особистісного розвитку викладача вищої школи» (Калюжна Т.Г., Котирло Т.В., Піддячий М.В., Радомський І.П., Самко А.М. (2025). Організаційно-інформаційний супровід професійного та особистісного розвитку викладача вищої школи: практичний порадилик. [Електронне видання]. Київ: Талком. <https://surl.lu/xvqwyi>).

3. У ДЗВО «Університет менеджменту освіти»:

– кафедра педагогіки, адміністрування та спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології забезпечує підготовку здобувачів за освітніми програмами «Управління закладом освіти», «Педагогіка вищої школи / Андрагогіка», «Спеціальна освіта», «Соціальна робота / Соціальна реабілітація», що безпосередньо відповідає завданням гендерної політики в освіті. У межах підготовки магістрів впроваджено тематику гендерного мейнстримінгу та адаптивного управління;

– на кафедрі економіки, підприємництва та менеджменту Навчально-

наукового інституту менеджменту та психології під час викладання навчальних дисциплін Т.І. Бурлаєнко «Етика бізнесу в умовах Євроінтеграції» та О.А. Брусенцева «Крос-культурний менеджмент» здобувачі вищої освіти залучаються до участі в проєктах та онлайн-курсах з питань гендерної рівності як складової сучасної управлінської культури та соціальної відповідальності бізнесу;

– студенти магістратури кафедри педагогіки, адміністрування та спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології зі спеціальностей «011 Освітні, педагогічні науки» та «016 Спеціальна освіта» пройшли онлайн курс «GEN.UP: гендерний аналіз для майбутнього», розробленого ГО «Бюро гендерних стратегій і бюджетування» в рамках проєкту «Підтримка жінок-правозахисниць в Україні для українського післявоєнного демократичного майбутнього», що впроваджується ZMINA, а також за підтримки Центру прав людини за технічної підтримки UN Women Ukraine / ООН Жінки в Україні та за фінансування Жіночого фонду миру та гуманітарної допомоги ООН Women's Peace & Humanitarian Fund (WPHF), гнучкого та оперативного інструменту фінансування, що підтримує якісні заходи для підвищення спроможності місцевих жінок у запобіганні конфліктам, реагуванні на кризи та надзвичайні ситуації та використання ключових можливостей миробудівництва (9 – 11 червня 2025 р.). Інформація про захід розміщено за посиланням: <https://surl.li/yzkfbm>.

Щодо оприлюднення на вебсайтах закладів освіти навчальних програм із забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків для інформаційно-методичної підтримки впровадження принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у сфері освіти.

Розроблено та оновлено:

– робочі навчальні програми дисциплін з підготовки докторів філософії зі спеціальностей «А1 Освітні науки», «А4 Середня освіта», «011 Освітні, педагогічні науки», «014 Середня освіта» із забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків в *Інституті педагогіки НАПН України* (рішення вченої ради від 28 серпня 2025 р., протокол № 12). Програми розміщено за посиланням: <https://surl.lu/qpurox>;

– програму психологічної просвіти з питань гендерної рівності в науці (Плетка О. Гендерна рівність у науці: Програма психологічної просвіти для науковців, здобувачів ступеня доктора філософії / О. Плетка. Національна академія педагогічних наук України, *Інститут соціальної та політичної психології*. Київ, 2025. 22 с.), яку розміщено за посиланням: <https://surl.li/gwlppj>.

Щодо підвищення кваліфікації педагогічних (науково-педагогічних) працівниць і працівників за всіма спеціальностями з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

Підготовлено електронні освітні матеріали до уроку «Гендерні ролі в українському суспільстві (Частина 1, Частина 2) онлайн-курсу «Історія української культури» (Розділ 1. «Пошук себе») для учнів 8 – 11 класів (співавтор – Г.П. Татаурова-Осика, кандидат психологічних наук, старший

науковий співробітник відділу психології праці *Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України*), що розміщено на вебплатформі для дистанційного та змішаного навчання учнів та методичної підтримки вчителів «Всеукраїнська школа онлайн» (лекційні матеріали підготовлено в рамках проекту «Культура школи» на замовлення МОН України). Опис онлайн-курсу «Історія української культури» розміщено за посиланням: <https://surl.lu/avicfy>, матеріали відеоуроків розміщено за посиланням: <https://surl.li/jiezjc>.

Щодо забезпечення відповідності освітньої діяльності з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків таким вимогам (одній з них), як наявність у педагогічних (науково-педагогічних) працівниць і працівників закладів освіти та / або суб'єктів підвищення кваліфікації практичного досвіду проведення гендерного аудиту та / або аналізу, антидискримінаційної експертизи; досвіду консультування центральних та місцевих органів виконавчої влади з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків; досвіду участі у міжнародних проектах та / або організаціях, діяльність яких пов'язана з розв'язанням проблем дискримінації за ознакою статі.

1. У межах співпраці з Українським інститутом з розвитку освіти, Громадською спільнотою «Освіторія» та *Інститутом педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України* Г.П. Татауровою-Осикою, кандидатом психологічних наук, старшим науковим співробітником відділу психології праці, здійснено антидискримінаційні та психологічні експертні оцінювання матеріалів уроків з онлайн-курсу «Історія української культури», створених під час реалізації проекту «Культура школи», та надано відповідні позитивні експертні висновки (згідно з Договором № 01032025 про надання послуг експертної оцінки текстів з Українським інститутом розвитку освіти (МОН України). Експертний висновок щодо результатів антидискримінаційної експертизи матеріалів уроків курсу розміщено за посиланням: <https://surl.li/keixdu> ; <https://surl.lt/jvprqy>.

2. В *Інституті соціальної та політичної психології НАПН України* проведено II круглий стіл «Гендерна рівноважність учасників освітнього процесу: реалії та перспективи» (30 вересня 2025 р., <https://surl.li/bjxxbh>) та підготовлено збірку матеріалів заходу: Гендерна рівноважність учасників освітнього процесу: реалії та перспективи. Матеріали II Круглого столу від 30 вересня 2025 р. / упор. О.Т. Плетка. – К.: ІСПП НАПН України, 2025. 58 с. <https://surl.lu/pxbnys>.

3. Проведена гостьова лекція доктора філософських наук, професора, завідувача кафедри журналістики та філософських студій Державного університету «Житомирська політехніка» В.М. Слюсаря «Філософське осмислення проблеми гендеру» для аспірантів, докторантів та наукових працівників *Інституту вищої освіти НАПН України* (29 жовтня 2025 р.). Інформацію про гостьову лекцію розміщено за посиланням <https://surl.li/snjdal>.

4. У наукових установах НАПН України проведено щорічний аналіз впровадження та застосування гендерно орієнтованого підходу у підготовці наукових і науково-педагогічних кадрів та здійснено щорічний моніторинг гендерного співвідношення (представництва) серед наукових працівників НАПН України.

Здійснюється професійна підготовка та підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівниць і працівників щодо запобігання та протидії насильству, в тому числі за ознакою статі, шляхом виконання програм з позитивної взаємодії, педагогіки партнерства, педагогіки миру, соціально-емоційного та етичного навчання та подолання травм.

1. Вченими *Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України*:

– у співпраці з громадською організацією «Новий соціальний вектор» (<https://www.nsv.org.ua/>), яка реалізує важливі соціальні проекти, зокрема, «Академія жіночого лідерства» та «Центр резилієнтності», проведено онлайн та офлайн інформаційно-консультаційні зустрічі, вебінари з проблеми гендерної рівності, ролі жінок у період війни, психологічного відновлення та підтримки жінок після насилля, розвитку лідерського потенціалу жінок, формування у жінок резильєнтних практик у період тривалих кризових викликів;

– здійснюється співпраця з Управлінням гендерної рівності Департаменту соціальної та ветеранської політики КМДА, у межах якої реалізуються просвітницькі, консультативні та тренінгові ініціативи, семінари, гостьові лекції, спрямовані на впровадження міжнародних стандартів забезпечення гендерної рівності та протидії насильству.

2. Питання щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидії будь-якій дискримінації, впровадження практик інклюзивності у сфері освіти як основи для подолання наслідків військових дій і післявоєнної відбудови України розглядалися на таких заходах:

– II міжнародна науково-практична конференція «Цифрова компетентність вчителя 2025: формуючи майбутнє освіти», *Інститут цифровізації освіти НАПН України*, 18 березня 2025 р.; «Інформаційний бюлетень № 3, 2025. Формування гендерно чутливого підходу у вчителів», <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/746032/>;

– XX Всеукраїнська науково-практична конференція «Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання», *Інститут професійної освіти НАПН України*, 11 грудня 2025 р., <https://ivet.edu.ua/materialy-konferenczij/>;

– вебінар «Гендерна рівновага та протидія харасменту у вищій школі: шлях до безпечної та справедливої освіти», *Інститут соціальної та політичної психології НАПН України*, 22 грудня 2025 р., <https://surl.li/nipyfu>;

– XIII Міжнародна науково-практична конференція «Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи», 6–7 листопада 2025 р., <https://naps.gov.ua/ua/press/releases/3771/>. Співорганізатори заходу: *Інститут професійної освіти НАПН України*, *Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України*, Хмельницький національний університет;

– V Всеукраїнська науково-практична конференція «Економічна поведінка молоді: конструктивні форми та девіації», 27 листопада 2025 р., <https://surl.li/mwgstz>. Співорганізатори заходу: *Інститут професійної освіти НАПН України, Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, Інститут соціальної та політичної психології НАПН України.*

Прийняття рішень за результатами гендерного аналізу бюджетних програм.

У цілому визначені на 2025 р. завдання відповідно до Плану заходів НАПН України щодо виконання операційного плану заходів на 2025 – 2027 рр. із реалізації Стратегії впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 р. виконано. Водночас існує низка проблемних завдань, які потребують подальшого вирішення, зокрема необхідно:

- розробляти та оновлювати науково-методичні матеріали з формування гендерної компетентності та протидії насильству наукових, науково-педагогічних і педагогічних працівників;
- поширювати кращі практики інституційної гендерної політики та протидії насильству між науковими установами та університетом;
- активніше залучати здобувачів вищої освіти до участі у проєктах, онлайн курсах з питань гендерної рівності та протидії насильству;
- інтегрувати психологічні, соціальні та управлінські аспекти гендерної рівності у підготовку здобувачів вищої освіти різних спеціальностей та в освітні курси, зокрема у формі електронних освітніх ресурсів та онлайн-курсів, а також консолідувати підходи педагогіки партнерства, миру, соціально-емоційного та етичного навчання;
- розвивати співпрацю з громадськими організаціями, органами влади та міжнародними структурами задля реалізації просвітницьких, тренінгових та консультативних ініціатив щодо гендерної рівності та недискримінації.
- підтримувати психологічне відновлення, формування резильєнтності учасників освітнього процесу та запроваджувати міжнародні стандарти забезпечення гендерної рівності та протидії насильству в сфері науки та освіти;
- забезпечувати систематичне поширення та оприлюднення науково-теоретичного доробку вчених академії на вебсайті НАПН України, у Віснику НАПН України, соціальних мережах та інших медіа.

Результати гендерного аналізу бюджетних програм дають змогу пересвідчитися в тому, що гендерні розриви та гендерна дискримінація у НАПН України не виявлено. Гендерні аспекти враховано.

У цілому забезпечено справедливий та неупереджений розподіл бюджетних коштів при плануванні та виконанні бюджетних програм, наданні публічних послуг.

Узагальнену інформацію за результатами гендерного аналізу бюджетних програм наведено у додатку 2.

Моніторинг гендерно чутливих бюджетних програм.

НАПН України планує в межах своїх повноважень здійснювати системний моніторинг гендерно чутливих бюджетних програм. Основними завданнями такого моніторингу передбачається відстеження стану їх виконання, а також отримання актуальної, достовірної інформації, необхідної для ухвалення ефективних управлінських рішень.

Результати моніторингу враховуватимуться під час подальшого проведення гендерного аналізу бюджетних програм, що забезпечить більш обґрунтований підхід до оцінки їх впливу.

Отже, інтеграція гендерного підходу в процеси аналізу та планування видатків на підготовку наукових кадрів сприятиме підвищенню ефективності та прозорості використання бюджетних коштів, а також створить умови для більш повного залучення людського потенціалу та активізації розвитку науки й інновацій в Україні.

Додаток 1

Таблиця 1

Результати огляду нормативно-правових актів та інших документів, які містять інформацію про гендерну рівність, у 2026 році

Нормативно-правові акти/документи	Вимоги / індикатори / дані*
Вимоги/індикатори (показники) щодо гендерної рівності, визначені міжнародними угодами, директивами міжнародних організацій, членом яких є Україна.	
<p>Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/995_207#Text)</p>	<p>Стаття 10. Держави-сторони вживають усіх відповідних заходів для того, щоб ліквідувати дискримінацію щодо жінок, з тим щоб забезпечити їм рівні права з чоловіками в галузі освіти, і, зокрема, забезпечити на основі рівності чоловіків і жінок:</p> <p>а) однакові умови для орієнтації у виборі професії або спеціальності, для доступу до освіти і одержання дипломів у навчальних закладах усіх категорій як у сільських, так і у міських районах; ця рівність забезпечується в дошкільній, загальній, спеціальній і вищій технічній освіті, а також в усіх видах професійної підготовки;</p> <p>б) доступ до однакових програм навчання, однакових іспитів, викладацького складу однакової кваліфікації, шкільних приміщень і обладнання рівної якості;</p> <p>с) усунення будь-якої стереотипної концепції ролі чоловіків і жінок на всіх рівнях і у всіх формах навчання шляхом заохочення спільного навчання та інших видів навчання, що сприятимуть досягненню цієї мети, і, зокрема, шляхом перегляду навчальних посібників та шкільних програм і адаптації методів навчання;</p> <p>д) однакові можливості одержання стипендій та іншої допомоги на освіту;</p> <p>е) однакові можливості доступу до програм продовження освіти, включаючи програми поширення грамотності серед дорослих і програми функціональної грамотності, спрямовані, зокрема, на скорочення якомога швидше будь-якого розриву в знаннях чоловіків і жінок;</p> <p>ф) скорочення чисельності дівчат, які не закінчують школи, та розроблення програм для дівчат і жінок, які передчасно залишили школу;</p> <p>г) однакові можливості активно брати участь у заняттях спортом і фізичною підготовкою;</p> <p>h) доступ до спеціальної інформації освітнього характеру для сприяння забезпеченню здоров'я і добробуту сімей, включаючи інформацію та консультації про планування розміру сім'ї.</p>
<p>Пекінська декларація, прийнята на четвертий Всесвітній конференції зі становища жінок 15 вересня</p>	<p>19. Необхідно розробляти, здійснювати за всебічною участю жінок дієві, ефективні та взаємодоповнюючі програми, включаючи політику і програми в галузі розвитку, що враховують гендерні аспекти, і спостерігати за їх</p>

Нормативно-правові акти/документи	Вимоги / індикатори / дані*
<p>1995 р. (https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/995_507#Textra)</p>	<p>здійсненням на всіх рівнях, що будуть сприяти розширенню прав і поліпшенню становища жінок; 30. Забезпечувати жінкам і чоловікам рівний доступ до освіти та медичної допомоги і рівне ставлення до них у цих галузях і домагатися поліпшення статевого і репродуктивного здоров'я жінок, а також підвищення їхнього освітнього рівня;</p>
<p>Цілі сталого розвитку ООН (https://globalcompact.org.ua/tsili-stijjkogo-rozvytku/)</p>	<p>У вересні 2015 р. всі 193 члени ООН ухвалили план досягнення спільного кращого майбутнього. Наступні 15 років спільні зусилля спрямовано на подолання крайньої бідності, боротьбу з нерівністю і несправедливістю та на захист нашої планети. У центрі «Порядку денного 2030» є 17 Цілей сталого розвитку (ЦСР), що чітко означають світ, якого ми прагнемо для всіх націй без винятків. Нові Глобальні цілі є результатом процесу, що був інклюзивнішим, ніж будь-коли: уряди залучили бізнеси, громадянське суспільство та місцян. Усі ми маємо спільне бачення того, куди має рухатись світ. Реалізація цих амбіцій потребує безпрецедентних зусиль усіх секторів суспільства – і бізнес має відіграти надзвичайно важливу роль у цьому процесі.</p> <p>Гендерна рівність.</p> <p>5.1. Повсюдно ліквідувати всі форми дискримінації щодо всіх жінок і дівчаток</p> <p>5.2. Ліквідувати всі форми насильства щодо всіх жінок і дівчаток у публічній і приватній сферах, включаючи торгівлю людьми, сексуальну та інші форми експлуатації</p> <p>5.3. Ліквідувати всі шкідливі види практики, такі як дитячі, ранні та примусові шлюби й операції, що калічать, на жіночих статевих органах</p> <p>5.4. Визнавати і цінувати неоплачувану доглядову працю й роботу з ведення домашнього господарства, надаючи комунальні послуги, інфраструктуру та системи соціального захисту і заохочуючи принцип спільної відповідальності у веденні господарства і в сім'ї, з урахуванням національних умов</p> <p>5.5. Забезпечити всебічну і реальну участь жінок і рівні для них можливості для лідерства на всіх рівнях прийняття рішень у політичному, економічному та суспільному житті</p> <p>5.6. Забезпечити загальний доступ до послуг у галузі охорони сексуального і репродуктивного здоров'я та до реалізації репродуктивних прав відповідно до Програми дій Міжнародної конференції з народонаселення і розвитку, Пекінської платформи дій та підсумкових документів конференцій з розгляду перебігу їх виконання</p> <p>5.a. Провести реформи для надання жінкам рівних прав на економічні ресурси, а також доступу до володіння і розпорядження землею та іншими формами власності, фінансових послуг, успадкованого майна та природних ресурсів відповідно до національних законів</p> <p>5.b. Активніше використовувати вискоелективні</p>

Нормативно-правові акти/документи	Вимоги / індикатори / дані*
	<p>технології, зокрема інформаційно-комунікаційні, для сприяння розширенню прав та можливостей жінок</p> <p>5.с. Приймати й удосконалювати розумні стратегії та обов'язкові для дотримання закони для заохочення гендерної рівності та розширення прав і можливостей усіх жінок і дівчаток на всіх рівнях</p>
Вимоги/індикатори (показники) щодо гендерної рівності, визначені нормативно-правовими актами.	
<p>Конституція України (https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v009p710-12#n2)</p>	<p>Стаття 24. Громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом.</p> <p>Не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками.</p> <p>Рівність прав жінки і чоловіка забезпечується: наданням жінкам рівних з чоловіками можливостей у громадсько-політичній і культурній діяльності, у здобутті освіти і професійній підготовці, у праці та винагороді за неї; спеціальними заходами щодо охорони праці і здоров'я жінок, встановленням пенсійних пільг; створенням умов, які дають жінкам можливість поєднувати працю з материнством; правовим захистом, матеріальною і моральною підтримкою материнства і дитинства, включаючи надання оплачуваних відпусток та інших пільг вагітним жінкам і матерям.</p>
<p>Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» (https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/2866-15#Text)</p>	<p>Стаття 3. Основні напрями державної політики щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.</p> <p>Державна політика щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків спрямована на:</p> <ul style="list-style-type: none"> – утвердження гендерної рівності; – недопущення дискримінації за ознакою статі; – застосування позитивних дій; – запобігання та протидію насильству за ознакою статі, у тому числі всім проявам насильства стосовно жінок; – забезпечення рівної участі жінок і чоловіків у прийнятті суспільно важливих рішень; – забезпечення рівних можливостей жінкам і чоловікам щодо поєднання професійних та сімейних обов'язків; – підтримку сім'ї, формування відповідального материнства і батьківства; – виховання і пропаганду серед населення України культури гендерної рівності, поширення просвітницької діяльності у цій сфері; – захист суспільства від інформації, спрямованої на дискримінацію за ознакою статі. <p>Стаття 6. Заборона дискримінації за ознакою статі</p> <p>Дискримінація за ознакою статі забороняється.</p> <p>Не вважаються дискримінацією за ознакою статі:</p> <ul style="list-style-type: none"> – спеціальний захист жінок під час вагітності, пологів та

Нормативно-правові акти/документи	Вимоги / індикатори / дані*
	<p>грудного вигодовування дитини;</p> <ul style="list-style-type: none"> – обов'язкова строкова військова служба для чоловіків, передбачена законом; – різниця в пенсійному віці для жінок і чоловіків, передбачена законом; – особливі вимоги щодо охорони праці жінок і чоловіків, пов'язані з охороною їх репродуктивного здоров'я; – позитивні дії.
<p>Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» (https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/5207-17#Text)</p>	<p>Стаття 2. Принцип недискримінації у законодавстві України</p> <p>1. Законодавство України ґрунтується на принципі недискримінації, що передбачає незалежно від певних ознак:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) забезпечення рівності прав і свобод осіб та/або груп осіб; 2) забезпечення рівності перед законом осіб та/або груп осіб; 3) повагу до гідності кожної людини; 4) забезпечення рівних можливостей осіб та/або груп осіб. <p>Стаття 4. Сфера дії Закону</p> <p>1. Дія цього Закону поширюється на відносини між юридичними особами публічного та приватного права, місцезнаходження яких зареєстровано на території України, а також фізичними особами, які перебувають на території України.</p> <p>Дія цього Закону поширюється на такі сфери суспільних відносин:</p> <ul style="list-style-type: none"> – громадсько-політична діяльність; – державна служба та служба в органах місцевого самоврядування; – правосуддя; – трудові відносини, у тому числі застосування роботодавцем принципу розумного пристосування; – охорона здоров'я; – освіта; – соціальний захист; – житлові відносини; – доступ до товарів і послуг; – на інші сфери суспільних відносин.
<p>Національна доповідь «Цілі Сталого Розвитку: Україна» (https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/natsionalna-dopovid-csr-Ukrainy.pdf)</p>	<p>Специфіка гендерних проблем України в загальних рисах відображає невідповідності, що спричинені певними стереотипами, а також глибокими системними проблемами, до яких належать відсутність верховенства права, застарілі системи соціального захисту, слабкий потенціал національного механізму щодо поліпшення становища жінок і відсутність політичної волі. Згідно з Глобальним індексом гендерного розриву¹, рівень освіти та охорони здоров'я жінок позитивно впливає на рейтинг України, проте позиція країни погіршилася з 56-ї у 2014 році до 69-ї у 2016 році у</p>

Нормативно-правові акти/документи	Вимоги / індикатори / дані*
	<p>відповідному світовому рейтингу.</p> <p>Рекомендації щодо досягнення цілі:</p> <ul style="list-style-type: none"> – забезпечення гендерної рівності, запобігання будь-яким проявам дискримінації за ознакою статі; – забезпечення рівних прав та можливостей їх реалізації для жінок і чоловіків; – посилення повноважень жінок; – урахування широкого спектру гендерних пріоритетів у процесі досягнення всіх Цілей Сталого Розвитку.
<p>Державна соціальна програма забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2021 року, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 11 квітня 2018 р. № 273 (https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/273-2018-%D0%BF#n12)</p>	<p style="text-align: center;">Мета Програми</p> <p>Метою Програми є удосконалення механізму забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у всіх сферах життя суспільства та впровадження європейських стандартів рівності.</p> <p style="text-align: center;">Шляхи і способи розв'язання проблеми</p> <p>Проблему недостатнього рівня впровадження принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків передбачається розв'язати шляхом застосування комплексного підходу та здійснення заходів, спрямованих на виконання таких пріоритетів:</p> <ul style="list-style-type: none"> – удосконалення нормативно-правової бази, механізму проведення гендерно-правової експертизи та впровадження статистичних показників у сфері забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків; – урахування гендерного компонента в програмах економічного та соціального розвитку з урахуванням актуальних потреб галузей і регіонів; – розширення переліку статистичних показників за ознакою статі з розбивкою за іншими основними ознаками (вік, місце проживання, інвалідність, соціально-економічний статус тощо); <p style="text-align: center;">...</p>
<p>Державна стратегія забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року та операційний план з її реалізації на 2022-2024 роки, затверджені розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2022 р. № 752-р (https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-2022-%D1%80#Text)</p>	<p>Мета Стратегії досягається за стратегічними цілями, якими визначаються підходи до формування політики, шляхи розвитку національного механізму забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків та які відповідають завданням, установленим у національних Цілях сталого розвитку, а також напрямам Пекінської декларації.</p> <p>Стратегічна ціль 1. Національний механізм забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків функціонує ефективно та має спроможність підтримувати формування, впровадження, моніторинг та оцінювання політики гендерної рівності в різних сферах суспільного життя та на всіх рівнях.</p> <p>Стратегічна ціль 2. Жінки та чоловіки вільні від насильства, зокрема пов'язаного з воєнними діями та збройними конфліктами, мають рівний доступ до правосуддя та беруть рівну участь у розбудові миру та постконфліктному відновленні.</p>

Нормативно-правові акти/документи	Вимоги / індикатори / дані*
	<p>Стратегічна ціль 3. Жінки та чоловіки користуються рівними правами та можливостями людського розвитку у сфері освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, культури та спорту.</p> <p>Стратегічна ціль 4. Жінки та чоловіки беруть рівну участь у різних сферах економічної діяльності, користуються результатами сталого економічного розвитку та мають рівний доступ до всіх видів економічних ресурсів.</p>
<p>Стратегія впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 року, затвержена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 грудня 2022 р. № 1163-р ((https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/260-2025-%D1%80#Text))</p>	<p>Впровадження принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у сфері освіти в Україні пов'язане з необхідністю подолання стереотипів за ознакою статі під час формування політики у сфері освіти, адже однакове, на перший погляд, ставлення до осіб різної статі в умовах наявної гендерної стереотипізації насправді не надає рівних можливостей, а закріплює та відтворює нерівності. Нехтування відмінностями в умовах структурної нерівності призводить до невидимості дискримінації та неможливості розв'язання проблеми дискримінованих груп. Водночас забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків повинно сприяти забезпеченню всім учасницям/учасникам освітнього процесу в Україні рівних можливостей доступу до освіти і науки незалежно від їх статі або інших ознак.</p> <p>Важливим аспектом принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків є також створення і розвиток в Україні сучасної системи освіти впродовж життя (освіта дорослих) із забезпеченням рівного доступу до неї жінок і чоловіків будь-якого віку.</p> <p>Стратегія удосконалення освіти в контексті врахування принципів забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків під час формування та реалізації політики у сфері освіти передбачає визначення ряду базових принципів, які сприятимуть прийняттю організаційних, управлінських та педагогічних рішень під час практичного застосування принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у сфері освіти.</p>
<p>Операційний план заходів на 2025 – 2027 роки з реалізації Стратегії впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 року, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25 березня 2025 р. № 260-р. ((https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/260-2025-%D1%80#Text))</p>	<p>Стратегічна ціль 1. Комплексне впровадження принципів, політики і заходів щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, поваги до людської гідності та недискримінації у нормативно-правових документах у сфері освіти як одне з ключових питань фундаментальних прав і пріоритетів у контексті євроінтеграції</p> <p>Стратегічна ціль 2. Посилення ролі закладів освіти у координації дій суб'єктів реалізації державної політики щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у сфері освіти, запобігання та протидії насильству і дискримінації та вдосконалення освітнього процесу на засадах рівності прав та можливостей жінок і чоловіків, поваги до людської гідності, недискримінації, інклюзивності та протидії насильству, зокрема за ознакою статі</p> <p>Стратегічна ціль 3. Посилення компетенції і можливості</p>

Нормативно-правові акти/документи	Вимоги / індикатори / дані*
	<p>професійної спільноти фахівчинь і фахівців з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, розширення міжнародного співробітництва у напрямі забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків</p> <p>Стратегічна ціль 4. Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидія будь-якій дискримінації, впровадження практик інклюзивності у сфері освіти як основи для подолання наслідків військових дій і післявоєнної відбудови України.</p>
<p>План заходів з реалізації Концепції комунікації у сфері гендерної рівності, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 січня 2023 р. № 79-р (https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/79-2023-%D1%80#Text)</p>	<p>Стратегічна ціль 7. Освіта з урахуванням гендерної тематики.</p> <p>Завдання:</p> <p>15. Сприяння здобуттю вільної від гендерних стереотипів загальної середньої освіти.</p> <p>16. Забезпечення вільної від гендерних стереотипів професійної орієнтації здобувачів освіти.</p> <p>17. Сприяння самореалізації жінок та чоловіків у різних галузях науки.</p> <p>18. Проведення для закладів освіти інформаційної кампанії щодо запобігання проявам насильства та дискримінації та реагування на такі прояви.</p>
Дані про становище жінок, чоловіків та/або їх груп.	
<p>Глобальний індекс гендерного розриву (The Global Gender Gap Index) та місце України в ньому (у динаміці за три роки) (https://ccu.gov.ua/storinka/globalnyy-indeks)</p>	<p>Щорічно Світовий економічний форум (World Economic Forum) проводить дослідження індексу гендерного розриву (The Global Gender Gap Index). У дослідженні вимірюється гендерна нерівність за 14 різними показниками у чотирьох основних сферах: економічна участь та кар'єрні можливості; рівень освіти; здоров'я і тривалість життя; політичні права та можливості. Індекс вимірюється за шкалою від 0 до 1, де нуль – повна нерівність статей, а одиниця – відповідно рівність. Значення індексу інтерпретується як відсоток розриву між жінками і чоловіками, що дозволяє порівнювати поточні показники з минулими та визначати прогрес у певній сфері.</p> <p>Україна входить до групи європейських країн. Так, за всіма підіндексами Європа має найвищий гендерний паритет серед усіх регіонів. Одна третина країн регіону входить до топ-20. Ісландія, Норвегія та Фінляндія є країнами з найкращими показниками як у регіоні, так і в світі, тоді як Угорщина, Чехія та Кіпр займають останнє місце в регіоні. Згідно з поточними темпами розвитку, Європа, за прогнозами, досягне гендерної рівності через 67 років.</p> <p>У 2025 році Україна посіла 62 місце в рейтингу зі 148 країн (чим нижче місце, тим менший гендерний розрив). Так, у 2022 Україна була на 81-му місці, у 2023 – на 66-му, а у 2024 році – на 63 му місці. У цілому гендерний розрив в Україні щороку зменшується.</p> <p>Індекс гендерного розриву відповідно складає: 2022 – 0,707, 2023 – 0,714, 2024 – 0,722, 2025 – 0,730. Наглядно видно, що Україна має очевидний прогрес.</p> <p>Аналізуючи дані можна відмітити, що найбільший ріст в</p>

Нормативно-правові акти/документи	Вимоги / індикатори / дані*
	рейтингу відбувся за категорією освіти, де у 2025 році було досягнуто повної гендерної рівності. Індекс гендерного розриву у сфері освіти у 2025 році досяг 1, що свідчить про відсутність розриву між чоловіками і жінками. Отже, Україна зайняла 1-ше місце у рейтингу (у цій сфері) разом з такими країнами як Чехія, Франція, Нова Зеландія, Аргентина, Велика Британія тощо. У 2023 ж році, цей показник становив 0,996, і відповідно Україна займала 56-те місце в рейтингу.
Восьма періодична доповідь України про виконання Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (https://www.vin.gov.ua/images/doc/vin/ODA/gender/report_8.pdf)	Восьму періодичну доповідь Україна подає Генеральному секретареві ООН відповідно до статті 18 Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок. Доповідь охоплює звітний період за 2010–2013 рр. та інформацію про стан справ в Україні у 2014 р. на час її підготовки. Документ підготовлено з урахуванням Керівних принципів подання доповідей Комітету з ліквідації дискримінації щодо жінок, а також Заключних зауважень та рекомендацій Комітету ООН з ліквідації дискримінації щодо жінок за підсумками розгляду шостої і сьомої об'єднаної доповіді України.
Дані про інтереси, потреби та пріоритети жінок, чоловіків та/або їх груп	
Болонський процес: Міністерські конференції та комюніке https://ehea.info/ministerial-conferences-and-communicues/	
Tirana Ministerial Communiqué (Tirana Ministerial Conference, 29-30 May 2024) chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://ehea.info/Immagini/Tirana-Communique.pdf	An inclusive EHEA. «Благополуччя студентів слід розуміти в широкому сенсі, що включає фізичні, психологічні, соціальні та економічні аспекти, які часто є взаємопов'язаними. Соціально-економічні виклики, такі як зростання вартості життя та труднощі з доступом до студентського житла, вплинули на доступ до вищої освіти та студентське життя в цілому, і зокрема на ментальне здоров'я студентів. Ми, разом із зацікавленими сторонами та громадами, зобов'язуємося долати ці виклики шляхом забезпечення доступних служб підтримки студентів, інклюзивного навчального середовища (включаючи цифрове), гендерної рівності , а також заходів підтримки студентів у покритті непрямих витрат на навчання».
Statement of the Fifth Bologna Policy Forum (Paris Ministerial Conference, 24-25 May 2018) chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://ehea.info/media.ehea.info/file/2018_Paris/36/8/BPFStatement_wi th_Annex_958368.pdf	«Ми, міністри, відповідальні за вищу освіту, та голови делегацій, установ і організацій, що беруть участь у 5-му Болонському політичному форумі, рішуче підтримуємо незмінну цінність, яку вища освіта приносить суспільству. У дедалі більш взаємопов'язаному та інтернаціоналізованому світі вища освіта і наукові дослідження мають центральне значення для нашого майбутнього процвітання, миру та прогресу. Взаємодія вищої освіти із суспільством є життєво важливою в той час, коли всі наші громади стикаються з викликами – від соціального відчуження, безробіття серед молоді та гендерної нерівності до зростання популізму, переміщення народів, кліматичних змін та самого майбутнього нашої планети. Болонський політичний форум у Парижі в травні 2018 року надав важливу можливість для

Нормативно-правові акти/документи	Вимоги / індикатори / дані*
<p>2015 Yerevan Communiqué (Yerevan Ministerial Conference, 14-15 May 2015)</p> <p>chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://ehea.info/media.ehea.info/file/2015_Yerevan/70/7/YerevanComuniqueFinal_613707.pdf</p>	<p>багатостороннього діалогу та обміну ідеями між членами Європейського простору вищої освіти (ЕНЕА), міністрами з інших країн та широким колом зацікавлених сторін».</p> <p>A renewed vision: our priorities. До 2020 року ми сповнені рішучості розбудувати Європейський простір вищої освіти, де спільні цілі втілюються в усіх країнах-учасницях задля забезпечення взаємної довіри до систем вищої освіти; де автоматичне визнання кваліфікацій стало реальністю, що дозволяє студентам і випускникам вільно пересуватися в його межах; де вища освіта ефективно сприяє розбудові інклюзивних суспільств, заснованих на демократичних цінностях та правах людини; а освітні можливості забезпечують компетентності та навички, необхідні для європейського громадянства, інновацій та працевлаштування. Ми будемо підтримувати та захищати студентів і персонал у здійсненні їхнього права на академічну свободу та забезпечимо їхнє представництво як повноправних партнерів в управлінні автономними закладами вищої освіти. Ми підтримуватимемо заклади вищої освіти у посиленні їхніх зусиль щодо сприяння міжкультурному порозумінню, критичному мисленню, політичній та релігійній толерантності, <i>гендерній рівності</i>, а також демократичним та громадянським цінностям з метою зміцнення європейського та глобального громадянства і закладення основ для інклюзивних суспільств. Ми також зміцнюватимемо зв'язки між Європейським простором вищої освіти та Європейським дослідницьким простором.</p> <p>Making our systems more inclusive. Зробити наші системи більш інклюзивними – це невід'ємна мета Європейського простору вищої освіти, оскільки наше населення стає дедалі різноманітнішим, зокрема через імміграцію та демографічні зміни. Ми зобов'язуємося розширювати участь у вищій освіті та підтримувати заклади, які забезпечують відповідну навчальну діяльність у належних контекстах для різних типів здобувачів, включаючи навчання впродовж усього життя. Ми покращуватимемо взаємопроникність та взаємозв'язок між різними секторами освіти. Ми посилюватимемо соціальний вимір вищої освіти, покращуватимемо <i>гендерний баланс</i> та розширюватимемо можливості для доступу та завершення навчання, включаючи міжнародну мобільність, для студентів із вразливих верств населення. Ми забезпечимо можливості для мобільності студентів та працівників із зон конфліктів, водночас працюючи над тим, щоб зробити можливим їхнє повернення додому, як тільки дозволять умови. Ми також прагнемо сприяти мобільності студентів педагогічних спеціальностей, зважаючи на ту важливу роль, яку вони відіграватимуть у навчанні майбутніх поколінь європейців.</p>

Нормативно-правові акти/документи	Вимоги / індикатори / дані*
Дані про гендерні розриви, гендерну дискримінацію, тенденції у забезпеченні потреб та задоволенні інтересів жінок, чоловіків та/або їх груп.	
<p>Щорічні доповіді Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про стан дотримання прав і свобод людини і громадянина в Україні. https://www.ombudsman.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/2-22042026-0951-shchorichna-dopovid-upovnovazhenogo-2025.pdf</p>	<p>7. Право на освіту Протягом 2025 року до Уповноваженого надійшло 315 звернень від громадян про порушення їхніх прав у сфері професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти. Найбільше звернень стосувалося:</p> <ul style="list-style-type: none"> – права здобувачів пільгових категорій на отримання державної підтримки у сфері освіти, у тому числі безоплатного здобуття освіти; – права на здобуття освіти особами з інвалідністю/ООП; – стипендіального забезпечення, у тому числі права на соціальні стипендії; – поновлення, переведення на навчання, вибору форми здобуття освіти (денна/заочна).
<p>Програма державних витрат та фінансової підзвітності (PEFA) https://www.pefa.org/news/pefa-launches-supplementary-framework-assessing-gender-responsive-public-financial-management</p> <p>Україна PEFA https://www.pefa.org/assessments?c_ids%5b%5d=236</p>	<p>Програма державних витрат та фінансової підзвітності (PEFA) запускає нову додаткову структуру для оцінки гендерно-орієнтованого управління державними фінансами (GRPFM). Додаткова структура сприяє збору інформації для оцінки того, якою мірою системи управління державними фінансами (УДФ) країн реагують на різні потреби чоловіків та жінок, а також підгруп у цих категоріях. Структуру було протестовано в семи країнах, і її планується проводити на добровільній основі в рамках регулярної оцінки PEFA.</p> <p>Про структуру.</p> <p>Структуру управління державними фінансами PEFA, що враховує гендерні аспекти, розроблено, щоб допомогти країнам оцінити, якою мірою їхні системи УДФ реагують на різні потреби чоловіків та жінок, а також підгруп цих категорій, наприклад, молоді, людей похилого віку, людей з інвалідністю тощо, а також сприяти гендерній рівності та робити внесок у неї. GRPFM є актуальною в країнах, де вирішення проблеми гендерної нерівності є пріоритетом політичного порядку денного та де вже діє політика гендерної рівності.</p> <p>Структура має дев'ять показників, розподілених по всьому бюджетному циклу, і може застосовуватися як на національному, так і на субнаціональному рівнях.</p>

28 квітня 2026 р.

* з урахуванням пункту 7 Методичних рекомендацій.

Результати гендерного аналізу бюджетної програми
КПКВК 6551030 «Наукова і науково-технічна діяльність
у сфері освіти, педагогіки і психології»
КПКВК 6551060 «Підготовка кадрів та підвищення кваліфікації
керівних кадрів і спеціалістів у сфері освіти закладами вищої освіти»
у 2025 році

1. Період дії бюджетної програми, охоплений гендерним аналізом

2025 – 2029 рр.

2. Перелік державних послуг, що надаються в межах бюджетної програми, цільові групи надавачів та отримувачів державних послуг (в тому числі потенційні)

Підготовка наукових і науково-педагогічних кадрів через аспірантуру і докторантуру наукових установ НАПН України.

КПКВК 6551030 «Наукова і науково-технічна діяльність у сфері освіти, педагогіки і психології» – всебічне наукове і методичне забезпечення галузі освіти, педагогіки та психології, підготовка висококваліфікованих наукових кадрів

КПКВК 6551060 «Підготовка кадрів та підвищення кваліфікації керівних кадрів і спеціалістів у сфері освіти закладами вищої освіти» – задоволення потреб сфери освіти у кваліфікованих кадрах (бакалавр, магістр, доктор філософії, доктор наук) та зростання професійного рівня педагогічних, науково-педагогічних працівників, керівних кадрів (підвищення кваліфікації) освітньої сфери.

3. Висновки за результатами гендерного аналізу бюджетної програми:

- наявність та якість даних, необхідних для проведення гендерного аналізу бюджетної програми (*зокрема, репрезентативність, співставність, згрупованість даних за статтю та іншими ознаками, доцільними для проведення гендерного аналізу бюджетної програми*)

– питома вага жінок, які завершили навчання в аспірантурі від загальної кількості випуску;

– питома вага жінок, які завершили навчання у докторантурі від загальної кількості випуску.

- відповідність бюджетної програми взятим Україною зобов'язанням щодо гендерної рівності, вимогам нормативно-правових актів та інших документів, які містять інформацію про гендерну рівність, в тому числі відповідність завданням стратегічних і програмних документів держави з гендерних питань

Бюджетні програми академії відповідають взятим Україною зобов'язанням щодо гендерної рівності, вимогам нормативно-правових актів та інших документів, які містять інформацію про гендерну рівність, зокрема:

- Конституції України;
- Законам України:
- «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків»;
- «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні»;
 - розпорядженням Кабінету Міністрів України:
- «Про схвалення Державної стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року та затвердження операційного плану з її реалізації на 2022-2024 роки» від 12 серпня 2022 р. № 752-р;
- «Про схвалення Стратегії впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 року та затвердження операційного плану заходів на 2022-2024 роки з її реалізації» від 20 грудня 2022 р. № 1163-р;
- «Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції комунікації у сфері гендерної рівності» від 27 січня 2023 р. № 79-р;
 - Національній доповіді «Цілі Сталого Розвитку: Україна» (2017 р.);
 - щорічній доповіді Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про стан додержання та захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні у 2024 році.
- У міжнародним актам:
 - Конвенції Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (1999 р.);
 - Пекінській декларації (1995 р.);
 - Цілям сталого розвитку ООН (2015 р.);
 - Конференціям та комюніке Болонського процесу;
 - Восьмій періодичній доповіді України про виконання Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (2014 р.);
 - Глобальному індексу гендерного розриву (The Global Gender Gap Index) та місце України в ньому (у динаміці за три роки).

- стан врахування у бюджетній програмі гендерних аспектів (*наявність гендерних аспектів у назві бюджетної програми, її меті, завданнях, напрямках використання коштів, результативних показниках*)

Гендерні аспекти враховуються у КПКВК 6551030 «Наукова і науково-технічна діяльність у сфері освіти, педагогіки і психології» та КПКВК 6551060 «Підготовка кадрів та підвищення кваліфікації керівних кадрів і спеціалістів у сфері освіти закладами вищої освіти» у результативних показниках «питома вага жінок, які завершили навчання в аспірантурі від загальної кількості випуску», «питома вага жінок, які завершили навчання у докторантурі від загальної кількості випуску».

- виявлені гендерні розриви, гендерна дискримінація, тенденції при забезпеченні потреб та задоволенні інтересів жінок, чоловіків та/або їх груп

НАПН України, як головний розпорядник коштів державного бюджету, в межах своїх повноважень при вирішенні питань бюджетного фінансування наукової та науково-технічної діяльності установ виходить з цілей максимально ефективного та раціонального використання бюджетних коштів, забезпечуючи при цьому додержання конституційних вимог щодо рівності прав та можливостей жінок і чоловіків, без запровадження вимог, обмежень чи привілей, які б могли свідчити про порушення або призвести до порушення принципів гендерної рівності.

Результати гендерного аналізу бюджетних програм дають змогу пересвідчитися в тому, що гендерні розриви, гендерна дискримінація в НАПН України не виявлено. Гендерні аспекти враховано.

- забезпечення справедливого та неупередженого розподілу бюджетних коштів при плануванні та виконанні бюджетної програми, наданні державних послуг (*рівень забезпечення потреб та задоволення інтересів жінок, чоловіків та/або їх груп за існуючих/діючих підходів до визначення обсягу та розподілу коштів в межах бюджетної програми*)

У НАПН України забезпечено неупереджений розподіл бюджетних коштів при плануванні та виконанні бюджетних програм, наданні публічних послуг.

4. Пропозиції за результатами гендерного аналізу бюджетної програми:

- включення гендерних аспектів до бюджетної програми (*до назви бюджетної програми, її мети, завдань, напрямів використання коштів, результативних показників*)

Показники з гендерних питань включено у бюджетні запити НАПН України на 2026 – 2028 роки, План діяльності НАПН України на 2026 – 2028 рр. та до паспортів бюджетних програм на 2026 р. за КПКВК 6551030 «Наукова і науково-технічна діяльність у сфері освіти, педагогіки і психології» та КПКВК 6551060 «Підготовка кадрів та підвищення кваліфікації керівних кадрів і спеціалістів у сфері освіти закладами вищої освіти».

- заходи з подальшого впровадження та застосування гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі (*проведення гендерного аналізу бюджетної програми, або її окремих завдань, напрямів використання коштів, послуг, що надаються в межах бюджетної програми*)

НАПН України планує в межах своїх повноважень здійснювати системний моніторинг гендерно чутливих бюджетних програм. Основними завданнями такого моніторингу передбачається відстеження стану їх

виконання, а також отримання актуальної, достовірної інформації, необхідної для ухвалення ефективних управлінських рішень.

- заходи з посилення гендерної рівності (*шляхи зменшення гендерних розривів, усунення гендерної дискримінації, забезпечення потреб, задоволення інтересів жінок і чоловіків та/або їх груп*)

НАПН України забезпечує реалізацію державної політики з питань гендерної рівності, здійснюючи заходи Плану НАПН України щодо виконання операційного плану заходів на 2025 – 2027 рр. з реалізації Стратегії впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 р., затвердженого постановою Президії НАПН України від 28 квітня 2025 р. № 1-2/5-100.

- удосконалення процесу збору та обробки даних, запровадження нових та/або перегляд існуючих форм статистичної та адміністративної звітності

Результати моніторингу враховуватимуться під час подальшого проведення гендерного аналізу бюджетних програм, що забезпечить більш обґрунтований підхід до оцінки їх впливу.

28 квітня 2026 р.